

Formativno spremljanje 2015

To obdobje pedagogiko končno reformira formativno spremljanje. Testi, ki so predolgo obdobje zasedali prvo mesto, končno prepuščajo svoje mesto drugim, odhajajo, a zelo počasi, kajti vedno bolj se v ospredje sili namen kvalitativno izboljšati poučevanje in učni dosežek. To strategijo ima formativno spremljanje. Je unikatno, usmerjeno v neposredno učno prakso in zagotavlja oz. promovira kakovostnejše učenje.

Formativno spremljanje je kolekcija informacij o učenčevem učenju. Te informacije identificirajo učenčevo moč in šibkost interes in potrebe, spodbujajo edukatorje v načrtovanje specifične pedagoške komunikacije, oblikovanja navodil oz. učnih akcij, neposredno vključujejo učenca v to, da postaja sam sebi najboljši vodič v vseživljenjskem učenju začeni v najzgodnejši mladosti v vrtcu. Velik poudarek daje formativno spremljanje na revizijo – vpogled nazaj na svoje delo – refleksijo in v tem smislu poganjajo vsemogoče oblike samoreguliranja, samousmerjanja in na ta način najboljše zvišujejo avtonomijo, odgovornost za prilagajanje v najširšem pomenu besede. Formativno spremljanje je manj evaluativne in bolj direktivne – usmerjevalne narave.

Formativno spremljanje se razvija v raziskovanju preko dve dekadi in je prisotna v razredih preko pet dekad. Opazujejo se metode in koristi se posebej dokumentirajo. Učinkovitost je tista, ki ohrabruje učitelje in učence k rabi pa tudi starše in vodje VIZ procesa. Cizek je poiskal zgodovinski vir, kje in kdaj so začeli uporabljati pojem formativno in ugotovil korenine pri Scrivenu leta 1967 (vir: Curriculum Evaluation Concept). Bloom ga je uporabil leta 1971 v priročniku Handbook of Formative and Sumative Evaluation of Student Learning, ko je razvijal taksonomijo učnih ciljev. Bloom je pojasnil distinkcijo med formativnim in sumativnim evaluacijskim pristopom. Bloom: »Sumative assessment to indicate the type of evaluation used at the end of a term, course or program for purpose of grading, certification, evaluation of progress, or research on the effectiveness of a curriculum...« (Bloom, 1971, p. 117). Cizek kot Bloom omenjata, da je vpliv te evalvacije povzročal strah in defenzivnost pri učencih, učiteljih in oblikovalcih kurikulumov.

Bloom je formativno spremljanje opredelil kot evalvacijo za nas same, za konstrukcijo pouka z namenom izboljšanja učnega procesa. Bistvo je uporaba evidenc v načrtu pouka. Bloom:« Formative evaluation is for us use of systematic evaluation in the process of curriculum construction, teaching and learning for the purpose of improving any of tree processes... We must strive to develop evidence, and reach far ways of reducing the negaive effect associated with evaluation (1971, p. 118). A Cizek Blooma dopolnjuje in pravi: »Assessment is much broader (1997). To je sodelovalni

(colaborative process) proces za izboljšanje dosežka. Gre za cel lokus formativnega spremljanja. Shepard ju dopolnjuje, da je formativno spremljanje orodje za vodenje učenja in informacija učitelju za stalno aktualno izboljševanje poučevanja, navodil oz. izboljšanje celotne učne prakse.

Deset značilnosti formativnega spremljanja:

1. Priporoča, da učenec prevzame odgovornost nad svojim učenjem.
2. Pedagoška komunikacija zagotavlja jasne in specifične učne cilje.
3. Osredotočanje na cilj in zato na vredne rezultate.
4. Identificiranje učenčevega aktualnega znanja in veščin.
5. Spodbuja razvojne načrte.
6. Opogumlja k samoopazovanju napredka.
7. Zagotavlja oblikovanje kriterijev za ocenjevanje.
8. Zagotavlja stalno spremljanje, ocenjevanje v parih.
9. Vključuje povratno informiranje, ki ni evaluativne narave, specifično, časovno opredeljeno – aktualno glede na proces učenja oz. glede na cilj in nenehno zagotavlja priložnosti za reflektiranje oz. izboljševanje ter poglobljanje razumevanja.
10. Predstavlja metakognicijo in refleksije.

Formativno spremljanje se v razredu osredotoča na cilj, povratno informiranje in implementacijo kakovostnejšega učnega programa – izvedbeni kurikulum, kajti bistvo formativnega spremljanja je akomodacija – najboljša prilagoditev učenčevega dosežka. Formativno spremljanje pa vpliva tudi na profesionalni razvoj učiteljev in na bolj demokratične odnose v družbi (po Cizek, 1997).

Wiliam premišljuje, da če bi bilo znanje predvidljivo, potem ne bi potrebovali didaktike ocenjevanja in orodij za ocenjevanje. Nekateri univerze so to že poskušale, kot na primer Oxford in Cambridge. A za enkrat je assessment edina pot, po kateri izvemo, kaj si je nekdo zapomnil od učenja, zato je assessment most med poučevanjem in učenjem. In namen assessmenta je kreirati učenje drugačno od primera poučevanja. Wiliam se navezuje na Winerja (1948) in začetke kibernetične didaktike. Še bolj pa se naslanja na Ramaprasadovo teorjo povratne informacije (1983): »Feedback is information about the gap between the actual level and the reference level of a system parameter which is used to alter the gap in some way.«. Prav zato je feedback esencialni del učnega procesa, ki vpliva na učno prihodnost – bližnji razvoj uma, ko je to že davno zaznal in zapisal Vygotsky. S »feedback« intervencijami sta se poigrala Kluger in De Nisi leta 1996. Namen intervencijske povratne informacije je povečati oz. izboljšati performance – predstavitev naučenega, kar posledično motivira učenca za nadaljevanje učenja. Iz tega razloga vemo, da so na osebo naravnana svetovanja, kako se učiti, naučiti mnogo bolj koristna oz. učinkovita od splošnih. Black pravi, da »feedback« modificira pouk v

smislu angažmaja učenja in poučevanja. Covie, Bell pravita, da vpliva na prepoznavanje in odzivanje v učnem procesu (1999), torej vpliva na interakcijo.

Effective feedback + effective learning environment = higher achievement.

Pojem »assessment for learning« je promovirala Broofoot 1999, in je besedno zvezo povzela po James-u 1992, ki pravi/ta, da je AfL »the process of seeking and interpreting evidence for use by learners and their teachers to decide where the learner are in their learning, where they need to go and how best to get there« (pp 2-3) (Handbook of formative assessment, p. 24 zgoraj). Prioriteta AfL-ja je oblikovati učenčevo učenje. »AfL become formative when the evidence is used to adopt the teaching work to meet learning needs.«, razlaga Wiliam. To je vplivalo na oblikovanje t.i. nove teorije formativnega spremljanja leta 2009.

Iz Leonardovih (Leonardo da Vinci) zapiskov – prevod – je razbrati misli kot: »Two weaknesses learning together create strength.« ob neki drugi priliki je zapisal:« While I thought that I was learning how to live, I have been learning how to die.«. Zanimiva je tudi naslednja ugotovitev: Every part of an element separated from its mass desire to return to it by the shortest way.« »Knowledge is a food of human minds. All our knowledge originates in our sensibilities. Know and will are two operations of human mind. Judge reflect action of human mind. Force is defined as a spiritual power. Movement is the cause of all life. Truth alone was the daughter of time. Every action must find expression in movement.«, in za konec: »Nothingness has no centre because there are no borders.«

Zapis v študijske namene: dr. Natalija Komljanc, november 2015.